

hos Bismarck, men det interessante er det almindelige Indtryk, man faar af Francesco Crispi selv og det nye Italiens første Deltagelse i det europæiske Stormagtsspil: En nervøs og stadig tilbagevendende Skræk for fjendtlige Overfald og en ilter Lyst til gennem bestemt udformede Militærkonventioner at dække sig mod mere eller mindre indbildte Farer, der snart stammer fra russiske Planer paa Balkan, snart fra franske Foretagender i Nordafrika. Forslagene herom blev lige saa regelmæssigt afviste af de mindre lettroende Kabinetter som inopportune paa et saa tidligt Tidspunkt! Men hvad der navnlig slaar Læseren, er den sælsomme Frygt, som Crispi og hans Venner nærer for, at det unge Kongerige ikke skal blive regnet for jævnbyrdigt med de ældre Statssamfund. Det er navnlig overfor Frankrig, at disse Stemninger kommer til Orde. Besættelsen af Tunis har tilføjet Italien Saar, som det fordres, at Republiken selv maa lindre gennem „en Tilfredsstillelse af Italiens Interesser og Selvfølelse“, ja Crispi kræver formelig, at Ribot skal bane Vejen for en italiensk Erhvervelse af Tripolis i Petersborg og Konstantinopel. — Det var først Prinetti, der fattede, at det lønnede sig bedre at enes med Fransk-mændene angaaende Middelhavs-Spørgsmaalene end at harangere dem om Italiens „Ret til at blive respekteret“.

Erik Møller.

Daniels: *Geschichte des Kriegswesens*, Band I—VII, Sammlung Göschel, Leipzig 1910—13.

De syv smaa, populært affattede Bind er for de førstes Vedkommende hovedsagelig byggede paa Delbrücks Arbejder, for de senerees paa Speciallitteratur og paa Monografier af Forf. selv. Fremstillingen har paa Grund af Udgivelsesmaaden ret mange Gentagelser, men den er iøvrigt overskuelig og velskrevet, og den medtager eller omtaler kun saadanne Krigsbegivenheder, der efter Forf.'s Mening er typiske for de forskellige Tidens Krigsvæsen: Krigspersonellet, Vaaben, Forplejning, Taktik og Strategi. Samtlige disse Faktorer staar selvfølgelig i indbyrdes Sammenhæng, og et Skifte i nogle af dem paavirker derfor ogsaa de andre. Forf. søger at paavise de økonomiske Forholds,

de statlige Forholds og de aandelige Kræfters Virken paa hver Tids Krigsvæsen, hvorledes dette ændres med hine, og Afgørelserne, ved Siden af Magtforholdene og Førernes og de førtes personlige Egenskaber, beror paa, hvilket Land eller Folk i hver Periode der er Foregangslandet eller Folket. — Naar de opstillede Teorier skal anvendes paa de nu engang uomstødelige Fakta, maa de naturligvis jævnlig kortes eller strækkes, og Forfs.'s egen Kritik indbyder ofte til Modkritik, men gennemgaaende er hans Redegørelse nøgtern, og Forf. selv indprænter, hvorledes Livets Mangfoldighed stadig forstyrrer de tegnede Cirkler.

Forf., der er den nuværende Redaktør af „Preussische Jahrbücher“, bestræber sig øjensynlig for at være fuldkommen objektiv og upartisk. For eller mod hvem eller hvad han har mest Sympati eller Antipati lader sig vel skønne, men ikke ud over, hvad der er rimeligt, og langt mindre end, hvad der almindeligt er Tilfældet. — Hans Omtale af Krigen i 64 er egentlig venligere overfor den danske end overfor den preussisk-østrigske Krigsførelse. Han fremhæver vel Dybbølstormen som en tapper Daad og Overgangen til Als som en strategisk Bedrift, men har iøvrigt kun hvas Kritik tilovers for den tyske Hærledelse.

Værket, der paa sine i alt henved tusind Sider omfatter Tiden fra den graa Old til den russisk-japanske Krig incl., har for Anm., ganske vist fra hans Stade som Ikke-Fagmand, været interessant og inciterende at læse.

M. R-n.
